"ЙДУ НА СКАРГУ"

На сцаса 1 з полудня прийшла до попа на скаргу на свого ґазду війтиха.Анця Легиканич. Лице в синяках, подряпане; попід очі позапухала. Привіталася і приступила відразу до речі: "Няй ся єгомосць подивлят у мою метрику. Я вже сорок літ доживаю з ним, а він мені головицю розбиват, кистячко розтрясат. Не встигла-м си взяти тоту рянду пообскубав жменями волося, Як би-м звергла з себе сорочку... Зайшло з такого недоброго, з пустих річей".

Тут зам'ялася, немовби соромилася своєї сповіді, оглянулася позад себе і продовжала далі: "Коль я старша била від тебе, било ня не брати, не металам ти ся на шию. Він си днесь підсмішковує: Замолоду всьо добре робити, в старості не є тото приємне. Старого тягне земля д' собі..."

Мовчанка.

"Або вже буду з ним; або й не буду. Судіт, як хочете й можете. Мою працу розносит, ходит до енчих..."

— Важко зітхнула, начеби острий ніж пройшов крізь серце. В одній хвилі стали сльози в очах, а відтак блисла лють і гаряче, напрасне бажання пімсти. Нервово перебирала пальцями та складала в п'ястук, немовби хотіла відгрожуватися кому. Шуміло-клекотіло в її нутрі...

"Як мій віт на віта став, файне робит... Всі ніякі, тілько він великий; з ніким не побесідує, нікого ся не порадйт, на другого не чвважат, усьо робит, що захоче. Оби міг, то би з себе зробив бога. Дурний самоволиць! Йому жона не жонов... Я ходила на кальварію, аби го пан біг відвернув, але його й грань пекельна не заверне... Бігай за ними! Днесь по хвалі божі вступали поєдні ґазди й жони до Боруха. Зайшов мій, зайшла й я. Він купує двом молодицям горівки, та кліпат очима, та підсміхатся, ги

тот, що.му двайцять літ. Мене стрясло, бо вже давно про того прошіптуются і всяку плітню завели про нас, але нич не мовлю. Люди не єдно мотают, снуют і поновляют. На що си голову передом нуждати, коль тої бідки доста й потім... Завважив мене, закликав ня і дає ми порцію. Не п'ю. Керви би-м ся борше напила... Мене хіба баламут зайде у споді, то вип'ю порцію, а він мене обізвав межи люде, що-м пиячка.

"Вже вмираш?"—питатся,

"Так борзо вмирати не мож. Держися так, ги я, Ти маєш віру тоту тримати, що й я. Цц вона вчора жито жєла, ци булі копала, за що має пити?" Він ся так застидав, що ся на нім тіло імило. Запротивився, але не виповів ані слова. Прийшов домів. Я била в коморі. Як ня не їмит бити — набив, змісив, пірвав, а все гойкат; "Мене на сміх давати?" Я леменчу: "За що ти присягу розломав? Тас ся дивив на ксєндза, на образи...". Ще ся пуще лютит. "Ей, ти така свята?" Свята не свята. Таке тіло, такі ноги, такі руки, таке всьо. Там цілий мир стояв та ся дивив. Судіт, люди: Ци я потравниця? чи чу-джоложниця? Я йду на скаргу до ксєндза".

"Йди, йди, висповідайся на остатну годину".

"Ніхто нич не мовив, бо як то повідают: Не ваше ся меле, не відгартайте. За котру ня ївар забиваш? Ци-с бідний з обідом? Я си порядок дома лишила: заметено, і зварено, і замкнено. І хустяночку маєш і рянду біленейку. Заклич си иосвящеників, заклич голови, давай обіди, є з чого і відки. З меї голови всьо село смішне. Ні я дома, ні я в коршмі, ні я нігде не файна. Я тобі рано головицю розчесала і поцілувала. За що ня забиваш?

Не противтеся, єгомосць, що свою журу викладаю, але як чоловік не виповіст свої правди і свої муки у трунку, то не є доброго суду, та й не буде ратунку...

За рядом сварня. Таке мені приповіст, що ані в небі не виділи, ані в пеклі не чули. Колись прийде, я тихойко даю му їсти, дрилит або благословит, а пак голову розбиват. Йому страву поставте, а самі втікайте... За що воно так? Що ми з маєтку, з усього, коли я жити не маю... Віно пішло, роки пропали... Від бога гріх, а від людей стид і сміх. Ми вже не годні покластися..."

Обтирає запаскою сльози і хлипає. Намагається прийти до рівноваги.

"Пропало! Як маєте ворога, хоть би-сте що чинили, не обернете го до себе. Я ся так випрацовала, штири дівки віддала, всі ґаздині, а він мене так гостит..."

Заломила руки; важкий жаль не давав їй говорити. Коли пройшли розбурхані струї великого зворушення, вела річ далі: "Коль ми жиємо з єдного пальця, то жиймо й з другого. Що си ґазда запопряг, няй си держит до смерті.. При якім, при такім ніхто мене не видів. За ніяке я си ніколи і нігде не гадала. Де ж ти своє приятельство задів? За котре, за яке маєш мене за недруга? Діти згодував, звінував, а за пустим летиш... Я си таке в очі взяла, що тя не хочу видіти, бо ти мені вже тепер бридь. Оби-м тоту землю їла, тоту тріску, тебе не хочу. Що нелюб, то нелюбі Я ся в тот дух не запрягала, оби я що глупе повіла або зробила. Ми ся маємо тіцьким поділити. Не пий мою кров, няй си сльозу вип'ю. Не хочу твої любості, не хочу твої честі, а голови ми не розбивай! Бог наслав на мене ворога, оби ми житє віднимав. На бога ся не дивит, не міркує за тото. Я прийшла на нич через палицю. Куди ходит, няй си пустит блуд у верби, няй го фрас уколе! Жию на тім світі, ги бодачок. Коби дав бог смерть, обим вечеря не діждала... Де ся мої літа заділи?"

Поринула в глибоку задуму. В очах чергувалися гнів і острах, туга й ненависть та заздрість. Здавалося, що напружує всі сили, аби завернути привид, який швидко-швидко мчався...

Важка мовчанка. Але й вона голосила їй дзвінким голосом: "Ніколи, ніколи..."